

राष्ट्रिय विपद् बुलेटिन

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

मासिक

अंक: २३

२०८० फागुन

नेपाल संवत् ११४४ सिल्लाख

February 2024

Website: www.bipad.gov.np/np/

देशभरका संरचनालाई विपद् उत्थानशील बनाउन जोड

स्थानीय स्रोत र प्रविधि समेतको प्रयोग गरौं, भूकम्प थप्ने संरचना बनाऔं भन्ने नारासहित देशभर २६ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस मनाइएको छ । सो अवसरमा मा चन्द्रागिरि नगरपालिकामा मूल कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो ।

मूल कार्यक्रममा सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' ले विशेष सम्बोधन गर्दै जाजरकोट लगायतका भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त पुनर्निर्माणका लागि उपयुक्त कार्ययोजना तय गरी प्रदेश र स्थानीय तहको अगुवाइ तथा तीनै तहको समन्वयमा पुनर्निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिने बताउनुभयो ।

प्रधानमन्त्री दाहालले भन्नुभयो, 'विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण नेपालमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन एवं विपद्पछिको पुनर्निर्माणको समन्वय गर्ने केन्द्रीय निकाय भएकोले सबै तह र निकाय एवं विकास साझेदारहरूले यही प्राधिकरणमार्फत काम कारवाही गर्दा अझ बढी प्रभावकारी हुन्छ । जसका लागि प्राधिकरणको क्षमता विकास गर्न सरकारले प्राथमिकता दिनेछ ।'

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री तथा भूकम्प सुरक्षा दिवस मूल समारोह समितिका अध्यक्ष माननीय नारायणकाजी श्रेष्ठले देशभरका संरचनालाई उत्थानशील बनाउने र आगामी दिनमा बन्ने संरचना भूकम्प लगायत सबै खालका

विपद् उत्थानशील बनाउनेतिर गम्भीर भएर लाग्न सबैलाई अपिल गर्नुभयो ।

मन्त्री श्रेष्ठले भन्नुभयो, 'म सबै पालिकालाई आफ्नो पालिकाभित्र भएका भवन र संरचनाहरूको जोखिम आँकलन गर्न साथै नयाँ बन्ने संरचनाहरूमा राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना गर्ने कार्यलाई गम्भीरतापूर्वक लिन अनुरोध गर्दछु ।'

कार्यक्रममा शहरी विकास मन्त्री सीता गुरुङ, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल, संयुक्त राष्ट्रसंघका आवासीय प्रतिनिधि हाना सिंगर ह्याम्डी, चन्द्रागिरि नगरपालिकाका प्रमुख घनश्याम गिरी, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागका महानिर्देशक सुरेन्द्र मोहन

श्रेष्ठ, एनसेट नेपालका कार्यकारी निर्देशक सूर्यनारायण श्रेष्ठलगायतले सम्बोधन गर्नुभएको थियो ।

दिवसका अवसरमा मूल समारोह आयोजना गरिएको चन्द्रागिरि नपा-१४ स्थित नैकाप फुटबल मैदानमा खोज तथा उद्धार लगायत विभिन्न सचेतनामूलक सामग्रीहरूसहितका स्टलहरू राखिएका थिए । प्राधिकरणका अतिरिक्त तीनवटै सुरक्षा निकाय एवं भूकम्पीय सुरक्षामा काम गर्ने संस्थाहरूद्वारा राखिएका ती स्टल अवलोकन गर्न विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थी एवं शिक्षक, खेलाडीहरू एवं सर्वसाधारण पुगेका थिए ।

वि.सं. १९९० को विनाशकारी भूकम्पबाट पाठ सिकेर सुरक्षित आवास निर्माण र सम्भावित भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरणबारे सामाजिक सचेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०५५ सालबाट भूकम्प सुरक्षा दिवस मनाइएको हो ।

२६औं भूकम्प सुरक्षा दिवससकै अवसरमा जाजरकोट, बझाङलगायतका भूकम्प पश्चातका खोज तथा उद्धार एवं राहतका सिकाइका साथै ती भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनामाथि गोष्ठी पनि भएको छ ।

प्राधिकरण, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, चन्द्रागिरि नगरपालिका र भूकम्प प्रविधि राष्ट्रिय समाज, नेपालको संयुक्त आयोजनामा काठमाडौंको त्रिपुरेश्वरमा माघ गते भएको गोष्ठीमा तीनवटा विषयगत छलफल भएको थियो ।

'विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सचेत प्रयत्न आवश्यक'

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सचेत प्रयत्न गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भएको छ ।

माघ २५ गते बर्दिबास नगरपालिकालाई खोज तथा उद्धार उपकरण तथा सामग्री हस्तान्तरण गरेपछि संक्षिप्त मन्तव्य राख्न हुँदै मन्त्री श्रेष्ठले विपद् जोखिमका घटना भइसकेपछि व्यवस्थापनमा मात्र ध्यान दिने प्रवृत्तले आजको आवश्यकतासँग मेल नखाने बताउनुभयो ।

मन्त्री श्रेष्ठले भन्नुभयो, 'स्थानीय तहलगायत सबै तहका सरकारहरूले विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई प्राथमिक एजेण्डा बनाउँदै सोहीअनुसार गम्भीरतापूर्वक पूर्वतयारीको योजना बनाउन आवश्यक छ ।'

मन्त्री श्रेष्ठले विपद्का घटना भइहाले कसरी

व्यवस्थापन गर्ने भनेर पनि स्थानीय तहले पहिल्यै योजना बनाउन सुझाव दिनुभयो ।

मन्त्री श्रेष्ठले राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणद्वारा उपलब्ध गराइएको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सामग्री बर्दिबास नगरपालिकाका प्रमुख प्रहलाद कुमार क्षेत्रीलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको हो ।

सो अवसरमा उपस्थित प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले प्राधिकरणले स्थानीय तहलाई सबल बनाउन सहयोग गर्ने नीतिअनुसार खोज तथा उद्धारका सामग्री उपलब्ध गराइएको उल्लेख गर्नुभयो ।

कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले बर्दिबासमा वि.सं. १९९० को भूकम्पबाट दशर उत्पन्न भएको क्षेत्र रहेको जानकारी दिँदै त्यसलाई भूकम्पीय जोखिम सम्बन्धी अध्ययनको क्षेत्रका रूपमा स्थापित गर्न सकिने पनि बताउनुभयो ।

बर्दिबास नगरपालिकाका प्रमुख प्रहलाद कुमार क्षेत्रीले बर्दिबास नगरपालिकामा उत्पन्न हुनसक्ने विपद्का घटनाबाट हुनेसक्ने क्षति कम गर्न प्राधिकरणबाट प्राप्त उपकरण तथा सामग्रीहरू सहयोगी हुने धारणा बताउनुभयो ।

विपद्बारे चासो राखौं, चनाखो बनौं ।

तीनै तहका सरकारको समन्वयमा पुनर्निर्माण

स्थानीय स्रोत र प्रविधि समेतको प्रयोग गरौं, भूकम्प थप्ने संरचना बनाऔं भन्ने नारासहित २६ औं भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा आयोजित यस कार्यक्रममा सर्वप्रथम यसै वर्षको असोजमा बझाङ र कार्तिकमा जाजरकोटलाई केन्द्रबिन्दु बनाएर गएका लगायत विगतका भूकम्पमा परी ज्यान गुमाउनुहुने सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरूप्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु।

वि.स. १९९० सालमा भएको महाभूकम्पको स्मरण गर्दै २०५५ सालदेखि हामी भूकम्प सुरक्षा दिवसका रूपमा यस्तो जागरण तथा संकल्पको कार्यक्रम हरेक वर्ष गर्दै आएका छौं। आजको दिन मूलभूत रूपमा त्यो पीडा फेरि भोग्न नपरोस् भनेर काम गर्न राष्ट्रिय संकल्प गर्ने दिन पनि हो। आज आगामी दिनमा भूकम्पबाट कसैले ज्यान गुमाउन नपरोस्, घाइते हुन नपरोस्, कुनै पनि परिवारले कुनै खालको भौतिक क्षति भोग्न नपरोस् भन्नाका लागि सबैले मिलेर काम गर्न सक्ौं भन्ने दिन पनि हो।

आउनुस्, त्यसका लागि हामी सबैले संकल्प गरौं। भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्नुपर्ने कुरा इच्छा होइन दायित्व हो भन्ने यथार्थ आत्मसात गरौं।

भूकम्प जति बेला पनि जान सक्छ र त्यसले कुन हदसम्म क्षति पुर्याउन सक्छ भन्ने कुरा हामीले केही महिनाअघि भोगेका छौं। ७ वर्षअघि २०७२ बैशाख १२ को भूकम्पले पुर्याएको मानवीय तथा भौतिक क्षतिको हाम्रो पुस्ता साक्षी छ। झण्डै ९ हजारको मृत्यु र ७ खर्ब रूपैयाँभन्दा बढीको क्षति गरेको त्यो भूकम्पबाट भएको क्षतिग्रस्त संरचनाको पुनर्निर्माण गर्न मात्र खर्बौं रकम खर्च भयो।

दुत उद्धार र राहत

गत कार्तिक १७ गते जाजरकोट भूकम्पको केही घन्टामा नै म घटनास्थल पुगें। खोज तथा उद्धारको प्रत्यक्ष नेतृत्व गरें। बझाङ भूकम्पको भोलिपल्टै मैले अध्यक्षता गर्ने विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्को बैठक राखेर खोज तथा उद्धारको योजना बनाउन लगाएँ। पर्सिपल्ट चैनपुर पुगेर क्षतिको अवस्थाबारे प्रत्यक्ष अवलोकन गरें। सोही सन्दर्भमा अस्थायी आवास निर्माणका लागि नेपाल सरकारको तर्फबाट प्रतिघरधुरी रु. ५० हजार सहयोगको गर्ने निर्णय पनि गर्यौं।

यो वर्ष श्रद्धालाबद्ध रूपमा गएका भूकम्पहरूले हामीलाई भूकम्प सुरक्षित संरचना र सोही अनुरूपको निरन्तर तयारीका लागि घम्व्याएको छ। त्यसैले, अब पुनर्निर्माणका लागि गतिलो तयारी गर्ने, भूकम्पप्रतिरोधी डिजाइन तयार पार्ने, स्थानीय ढुंगा काठलागायतका सामग्रीसमेत प्रयोग गरी सुरक्षित संरचना बनाउनेमा मेरो जोड छ। यो वर्ष पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक बजेट र नीतिगत व्यवस्थामा ढिलाइ गरिनेछैन। त्यसका लागि मैले सरकारको तर्फबाट पहल लिएको छु, सरोकारवाला मन्त्रालय र निकायलाई प्रष्ट निर्देशनसमेत दिएको छु।

उद्धार र राहतसँगै भूकम्पबाट पूर्ण क्षति भएका घरका

सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'

परिवारलाई तत्कालका लागि अस्थायी आवास निर्माण गर्न प्रतिघरपरिवार ५० हजार उपलब्ध गराएको अवगत नै छ। यसैगरी सांसद विकास कोषको रकम समेत गरी रु. १० अर्ब विपद् व्यवस्थापन कोषमा उपलब्ध गराउने निर्णय भइसकेको छ। अस्थायी आवास निर्माणमा स्थानीय तहको नेतृत्व स्थापित हुने गरी प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ। प्रदेश र स्थानीय तहहरूले स्थायी निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि पहल लिनुपर्नेछ।

भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा क्षतिको आंकलन तथा आवश्यकता पहिचानको काम करिब करिब सम्पन्न भएको छ। माननीय गृहमन्त्रीले यसका लागि अनुमानित बजेटबारे बताइसक्नुभएको छ। पुनर्निर्माणका लागि उपयुक्त कार्ययोजना तय गरी प्रदेश र स्थानीय तहको अगुवाइ तथा तीनै तहको समन्वयमा पुनर्निर्माणको कार्य प्रारम्भ गर्नेछौं। हामीले घरहरू मात्रै बनाएर पुग्दैन, त्यहाँ सार्वजनिक संरचनाको पुनर्निर्माण तथा आर्थिक, सांस्कृतिकसहित समग्र पुनर्निर्माणको योजना बनाएर अघि बढ्ने योजना हुनुपर्दछ। यसका लागि म सम्पूर्ण तह र तप्का एवं निकायलाई विशेष अपील र निर्देशितसमेत गर्दछु।

तीन तहबीच समन्वय

नेपालको संविधानले विपद् जोखिम व्यवस्थापनको जिम्मेवारी तीनै तहका सरकारलाई दिएको छ। यसले विपद् आइलाग् नदिन र आइपरेमा प्रभावकारी ढंगले सामना गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले बडो सुझबुझका साथ काम गर्नुपर्ने सुझाएको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन तथा विपद् सम्बन्धी ऐनले स्थानीय सरकारलाई विपद् सम्बन्धी मुख्य काम गर्ने जिम्मेवारी दिएको सर्वविदितै छ।

यसलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय सरकारलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीमा मजबुत बनाउने र साधनस्रोत सम्पन्न बनाउने कुरामा सरकार प्रतिबद्ध छ। यसका लागि ७५३ वटै स्थानीय तहसँग मिलेर काम गर्न संघीय सरकारले पहल गर्नेछ। प्रदेशमा रहने विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने संयन्त्र निर्माण गर्ने र क्रियाशील बनाउने कार्यमा पहल गर्न पनि म आग्रह गर्दछु।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनमा निजी

क्षेत्रको पनि सहभागिता आवश्यक छ। यो क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको संलग्नताको विषय केवल दायित्वको विषय मात्र होइन लगानीको विषय पनि हो। हरित तथा उत्थानशील विकासमा निजी क्षेत्रको संलग्नताका लागि सहजीकरण गर्न सरकार प्रतिबद्ध छ।

भूकम्प मात्र होइन जलवायु परिवर्तनका असरहरूबाट नेपाल ज्यादै नै प्रताडित हुन थालेको छ। यसै वर्ष दुबईमा भएको कोप २८ सम्मेलनका क्रममा नेपालमाथि भएको डरलाग्दो अन्यायका कारण यहाँका जनता पहिरो, बाढी, वन डडेलो, हिमश्रृंखला पग्लिने, खडेरी आदि जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपबाट नराम्ररी प्रभावित भएको उल्लेख गर्दै यो अन्याय रोकिनुपर्छ भनेर जोडदार रूपमा राखेको छु। नेपाल भ्रमणमा आएर यहाँको अवस्था प्रत्यक्ष रूपमा देख्नभएका राष्ट्रसंघीय महासचिव एन्टोनियो गुटेरेसले पनि नेपाललागायत मुलुकले जलवायु न्याय पाउनुपर्ने कुरालाई उठाउनुभएको छ। यो हाम्रा लागि खुशीको विषय पनि हो।

पूर्वसंकेत मानेर पूर्वतयारी

जाजरकोट र बझाङको भूकम्पलाई जोखिमको पूर्वसंकेतको रूपमा लिँदै ठूलो विपद्को सामना गर्न सक्ने क्षमता विकास गर्न जोखिम आँकलन, न्यूनीकरण, पूर्वतयारी र पूर्वसूचना प्रणालीको काम अझै घनिभूत रूपमा गर्न र स्थानीय तहको क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ। पूर्वतयारीको लागि खोज तथा उद्धारका लागि उपकरणहरूको व्यवस्था, राहत सामग्रीहरूको पर्याप्त व्यवस्था गर्न प्राधिकरणले काम गरिरहेको छ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण नेपालमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन एवं विपद्पछिको पुनर्निर्माणको समन्वय गर्ने केन्द्रीय निकाय भएकोले सबै तह र निकाय एवं विकास साझेदारहरूले यही प्राधिकरणमार्फत काम कारवाही गर्दा अझ बढी प्रभावकारी हुन्छ। जसका लागि प्राधिकरणको क्षमता विकास गर्न सरकारले प्राथमिकता दिनेछ।

अब हामीले विस्तारै देशभरिका निजी आवास र सरकारी संरचनाको बिमाको व्यवस्था गर्नुपर्छ भन्ने सुझावलाई मनन गरेर व्यक्तिगत आवासलागायत सबै भवन तथा संरचनाको बीमा गराउने सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने निर्णय मन्त्रिपरिषद्ले गरिसकेको यहाँ जानकारी गराउँछु।

ठूला र विनाशकारी विपद्बाट मानव जातिको रक्षाका लागि राष्ट्रिय मात्र होइन, अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा समेत सहकार्य र सहयोगको आवश्यकता पर्दछ। तसर्थ, यस कार्यमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू, निजी क्षेत्र, गैरसरकारी निकायहरूको साथ तथा सहयोगको अपेक्षा गरेको छु। खास गरी विपद् र जलवायु परिवर्तनका क्षेत्रमा हासिल भएका ज्ञान, सीप, प्रविधि, प्रणालीको आदानप्रदान गर्ने कार्यमा अन्तर्राष्ट्रिय जगतको सहयोग अपेक्षित छ।

(२६ औं भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा चन्द्रागिरि नगरपालिकामा २०८० माघ २ गते आयोजित कार्यक्रममा गर्नुभएको सम्बोधनमा आधारित)

क्षति न्यूनीकरण गर्न सबैको हातेमालो आवश्यक छ

अब स्थायी आवास पुनर्निर्माण

भूकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना विस्तार तथा भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गरी क्षति न्यूनीकरणको प्रतिबद्धता जनाउन हरेक वर्ष आयोजना गरिने भूकम्प सुरक्षा दिवसको अवसरमा हामी यहाँ जम्मा भएका छौं। कार्यक्रममा सहभागी सम्बन्धित सबै निकायका पदाधिकारीहरु, विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा कार्यरत उपस्थित संघसंस्था, सुरक्षाकर्मी तथा अन्य सबैमा भूकम्प सुरक्षा दिवस मूल समारोह समितिको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्न चाहन्छु।

इतिहासबाट पाठ सिक्दै आगामी दिनमा यस प्रकारको क्षतिमा न्यूनीकरण गर्न जनमानसमा चेतना जगाउने उद्देश्यले २०५५ सालदेखि हामीले भूकम्प सुरक्षा दिवस मनाउँदै आएका छौं। यस वर्षको कार्यक्रम त्यसैको २६ औं संस्करण हो।

“स्थानीय स्रोत र प्रविधिको समेत प्रयोग गरौं, भूकम्प थपे संरचना बनाऔं” नारासहित सुरक्षा दिवस मनाइरहँदा हामी यसै वर्ष गएका दुई मध्यमस्तरका भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाको पुनर्निर्माणको संघारमा पनि छौं।

दुई महिनाअघि जाजरकोट केन्द्रबिन्द बनाएर गएको भूकम्पमा परी १५४ जनाको ज्यान गयो, झण्डै एक लाख घर क्षतिग्रस्त वा चर्केर जोखिमयुक्त भएका छन्। ती भूकम्पबाट प्रभावितलाई अस्थायी आवास बनाउने कार्य जारी छ। हालसम्म ७२ हजार २१५ लाभग्राही पहिचान भइसकेका छन्, ४५ हजार ५१८ ले सम्झौता गरिसकेका छ। अस्थायी आवासका लागि हालसम्म २ अर्ब २६ करोड जिल्लामा पठाइसकिएको छ।

अब हामी स्थायी आवास पुनर्निर्माणको चरणमा प्रवेश गर्दैछौं। यसका लागि भूकम्प लगायत विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना अनुदान कार्यविधि तयार भइरहेको छ। सबै खालका विपद्हरुको न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको नेतृत्व गर्ने हाम्रो केन्द्रीय निकाय राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नेतृत्वमा यी भूकम्पबाट भएको क्षतिको प्रारम्भिक आँकलन भइसकेको छ। जसअनुसार निजी आवास, सार्वजनिक भवन एवं पूर्वाधारको पुनर्निर्माण गर्न अनुमानित ७३ अर्ब रुपैयाँ लाग्ने देखिन्छ।

सुरक्षित भवन निर्माणमा गम्भीरता जरुरी

इतिहासका विभिन्न कालखण्डमा नेपालमा साना ठूला भूकम्प गइराखेका छन्। विगत १०० वर्षभित्र विसं १९९० सालको महाभूकम्प, २०३७ सालको बझाङ भूकम्प, २०४५ सालको उदयपुर भूकम्प, २०७२ सालको गोरखा भूकम्प केही मुख्य हुन्।

गोरखा भूकम्पबाट तन्निन नपाउँदै २०७८ जेठमा लमजुङ, २०७९ साउनमा खोटाङ, २०७९ कात्तिकमा डोटीका साथै यस वर्ष असोज १६ गते बझाङ र एक

नारायणकाजी श्रेष्ठ उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री

महिनापछि कात्तिक १७ गते जाजरकोट केन्द्रबिन्द भएर मध्यम खालका भूकम्प गइसकेका छन्। यी मध्यम खालका भूकम्पबाट समेत हामीले ठूलो क्षति व्यहोरेका छौं।

भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा म सबै पालिकालाई आफ्नो पालिकाभित्र भएका भवन र संरचनाहरुको जोखिम आँकलन गर्न साथै नयाँ बन्ने संरचनाहरुमा राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना गर्ने कार्यलाई गम्भीरतापूर्वक लिन अनुरोध गर्दछु।

२०७८ को जनगणना अनुसार कर्णाली प्रदेशमा मात्र ८० प्रतिशत भन्दा बढी र सुदूर पश्चिममा ४७ प्रतिशत भन्दा बढी ढुंगा माटोले बनेका घरमा कुनै बन्धन नभएको पाइएको छ। नेपालको पश्चिमी क्षेत्रमा गत ५०० वर्षयता ठूलो भूकम्प नगएकोले जुनसुकै बेला जानसक्ने भएको विश्वहरुले बताइरहेका बेला हामीले सुरक्षित संरचना निर्माणका लागि गम्भीर भएर काम गर्नुपर्ने आवश्यकता छ।

यसै वर्षका मध्यम खालका भूकम्पबाट भएको यस स्तरको क्षतिले पश्चिम नेपालका निजी आवास तथा सार्वजनिक संरचनालाई भूकम्प उत्थानशील बनाउन काम थाल्न ढिला भइसकेको संकेत मिल्छ। तसर्थ, देशभरका संरचनालाई उत्थानशील बनाउने र आगामी दिनमा बन्ने संरचना भूकम्प लगायत सबै खालका विपद् उत्थानशील बनाउनेतिर गम्भीर भएर लाग्न म सबैलाई अपिल पनि गर्दछु।

भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा म सबै पालिकालाई आफ्नो पालिकाभित्र भएका भवन र संरचनाहरुको जोखिम आँकलन गर्न साथै नयाँ बन्ने संरचनाहरुमा राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना गर्ने कार्यलाई गम्भीरतापूर्वक लिन अनुरोध गर्दछु। भूकम्प लगायतका विपद्बाट जनधनको

सुरक्षा गर्नका पूर्वतयारीका काम पनि प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउनुपर्ने आवश्यकतामा तदारुकताका साथ लाग्नका लागि म स्थानीय तह र प्रदेश सरकारहरुलाई अपिल गर्दछु।

भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा सुरक्षित भवन निर्माण लगायतका विषयमा यथेष्ट र प्रभावकारी प्रचारप्रसार हुन सके जनमानसमा चेतनाको विकास र विस्तार भई आगामी दिनमा भूकम्पबाट हुन सक्ने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ। यस अभियानमा सबैको हातेमालो आवश्यक छ।

खुल्ला क्षेत्र कायम गरौं

भूकम्प सम्बन्धी सुरक्षाको चर्चा गरिरहँदा खुल्ला स्थानहरुको महत्व निकै छ। हालसम्म राष्ट्रिय विपद् सूचना प्रणालीमा झण्डै हजारवटा खुल्ला क्षेत्र विभिन्न पालिकाले पहिचान गरी प्रविष्ट गरेका छन्। बढ्दो शहरीकरणको चपेटमा परी काठमाडौं लगायतका खुल्ला ठाउँहरु खुम्चिएको विषयलाई हामीले गम्भीर रुपमा लिनुपर्ने देखिन्छ। धेरैभन्दा धेरै खुल्ला क्षेत्र कायम गर्न जोड गरौं। यसमा विशेष गरेर महानगरपालिका, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरुको सहभागिता अनिवार्य हुन जानेछ।

सरकारी र सार्वजनिक प्रयोगमा रहेका संरचनाहरुको जोखिम लेखाजोखा गर्ने र तिनलाई सुरक्षित पार्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइएको छ। आगामी दिनमा भूकम्पबाट सुरक्षित संरचना निर्माणको अभियानलाई थप प्रभावकारी बनाएर लगिनेछ।

संघीय सरकार विभिन्न सरकारी निकाय, निजी क्षेत्र, गैर सरकारी संस्था, निर्माण व्यवसायी र समुदाय स्तरमा पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्निर्माणको क्षमता अभिवृद्धि गर्न काम गर्दै लैजानु पर्ने आवश्यकता छ। सचेतना बढाउन परम्परागतसँगै अहिले आएका नयाँ प्रविधिहरुलाई तथा नयाँ प्लेटफर्महरुलाई अधिकतम उपयोग गरिनेछ। आम नागरिकहरुको रुचि अनुसार माध्यमहरुको छनोटमा ध्यान दिइनेछ।

यो अवसरमा भविष्यमा आउन सक्ने भूकम्प लगायतका कुनै पनि प्रकोपका कारणले हुन सक्ने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न सम्पूर्ण मुलुक एक ढिक्का भएर लागिपर्ने आह्वान गर्दछु। सरकारको तर्फबाट सम्पूर्ण रूपमा प्रतिबद्धता पनि जाहेर गर्दछु। विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि गर्नुपर्ने कामलाई संस्थागत रूपमा दिगो र परिणाममुखी बनाउन सरकारको तर्फबाट योजनाबद्ध प्रयत्न गरिनेछ।

(२६ औं भूकम्प सुरक्षा दिवसको कार्यक्रममा माननीय उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले गर्नुभएको सम्बोधनमा आधारित)

पुनर्निर्माणका लागि नीतिगत व्यवस्था, बलियो सांगठनिक संरचना र पर्याप्त बजेट

स्थानीय स्रोत र प्रविधिको महत्व

भूकम्पबाट सुरक्षित संरचना निर्माण गरेर भूकम्पबाट हुने जोखिम न्यून गर्न संकल्प गर्न हरेक वर्ष हामीले भूकम्प सुरक्षा दिवसको आयोजना गर्दै आएका छौं। वि.स. १९९० सालमा गएको महाभूकम्पको दिन पारेर सचेतना र संकल्पको अभियान थालेको २६ वर्ष पूरा भइसकेको छ। नेपालको यो विशिष्ट प्रयासको अरु देशहरुले सहानुभूति ज्ञापन गरेका छन्। अनुकरण पनि गर्न थालेका छन्।

आजको दिन मूलभूत रूपमा 'भूकम्प उत्थानशील' जसलाई सरल भाषामा भूकम्प थपे संरचना भन्न सकिन्छ बनाउने प्रतिबद्धता गरी हाम्रा नीति र योजनालाई सोही दिशातर्फ अभिमुख गर्ने दिन पनि हो।

भूकम्प उत्थानशीलता निर्माण गर्न अझै धेरै गर्न बाँकी छ भन्ने कुरा यसै वर्षका दुई मध्यमस्तरका भूकम्पले पुर्याएको क्षति र नोक्सानीले पनि देखाएको छ। हाम्रा घरका साथसाथै विद्यालय, अस्पताल, सरकारी कार्यालय, सुरक्षा निकायका भवनहरु भूकम्प थपे खालका छैनन् जसका कारण मध्यमस्तरको भूकम्प आउँदा पनि यसै वर्षमात्र १५५ जनाको ज्यान गयो।

यसै अवस्थालाई पनि विचार गरेर हामी »स्थानीय स्रोत र प्रविधिको समेत प्रयोग गरौं, भूकम्प थपे संरचना बनाऔं भन्ने नारा तय गरेर राष्ट्रव्यापी अभियानमा छौं। म यो अवसरमा दोहोर्थाउत चाहन्छु, भूकम्पबाट बच्ने भनेको भूकम्पबाट सुरक्षित हुने संरचना बनाएर मात्र हो।

भूकम्प प्रतिरोधी संरचना भन्नेबित्तिकै हामी धेरैको दिमागमा कंक्रीट र रड प्रयोग गरेर ढलान गरी बनाइएका घरमात्र बुझे चलन पनि छ। तर, ढुंगा काठलगायतका स्थानीय सामग्री प्रयोग गरेर पनि सुरक्षित घर बनाउन सकिन्छ।

पश्चिम नेपालमा गत र यस वर्ष गएका भूकम्पबाट क्षति भएका घरहरु हेर्दा गोलो ढुंगा र माटोको जोडाइ रहेको घरहरु जसमा कुनै बन्धन वा नस राखिएको छैन, त्यस्ता घर बढी क्षति भएका छन्। तर ताछिएका चेट्रो ढुंगा प्रयोग गरिएका र बन्धन राखेका घरमा तुलनात्मक रूपमा कम क्षति पुगेको छ।

त्यसकारण स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने ढुंगालाई काटेर, काठ तथा बाँस प्रयोग गरेर पनि बलियो घर बनाउन सकिन्छ। ढुंगा प्रयोग गरेर सयौं वर्षअघि बनाइएको ललितपुर पाटनस्थित कृष्ण मन्दिर हाम्रा सामु उदाहरण बनेर उभिरहेकै छ।

एक दशक घनिभूत काम

डोटी भूकम्पयताका प्रभावित घरपरिवारलाई तत्काल अस्थायी आवास निर्माण गर्न नेपाल सरकारबाट प्रति घर परिवार ५० हजार रुपैयाँ दिने निर्णय भएअनुसार स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम प्रभावित पाँच जिल्लामा २ अर्ब २६ करोड रकम उपलब्ध गराइसकिएको छ। २०८० पुस मसान्तसम्म कायम भएका लाभग्राहीको संख्या ७२ हजार २ सय १५ छ भने करिब ४५ हजार ५ सय १८ ले सम्झौता गरिसक्नुभएको छ। निर्माण सम्पन्न र निर्माण भइरहेका अस्थायी आवासका संख्या करिब ३५ हजार पुगेको छ। अस्थायी आवास निर्माण सम्बन्धी कार्यविधि ले लाभग्राही

अनिल पोखरेल, कार्यकारी प्रमुख

कायम गर्ने, सम्झौता गर्ने र लाभग्राहीको खातामा रकम जम्मा गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई दिइएको म यहाँ स्मरण गर्न चाहन्छु।

भूकम्प लगायत सबै खालका विपद् जोखिमको न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि बुझाइ अभिवृद्धिदेखि लगानीसम्मका अवधारणालाई ठोस गर्न प्राधिकरणले राष्ट्रिय विपद् उत्थानशील कार्यढाँचा तयार गरिरहेको छ। यसमा हामीले विपद् र जलवायु परिवर्तनको जोखिमबारे बुझाइ अभिवृद्धि गर्ने संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा विपद् जोखिम शासकीय पद्धतिको

सबै तहका सरकार एवं सम्बद्ध सबै निकायबीच समन्वय हुन आवश्यक छ। राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण त्यस्तो समन्वयकारी निकायका रूपमा पुनर्निर्माण अभियानको नेतृत्व गर्न तयार छ।

सुदृढीकरण गर्ने कुरामा जोड दिएका छौं।

यही उद्देश्यअनुरूप अस्थायी आवास निर्माण सम्बन्धी कार्यविधिमा स्थानीय तहको नेतृत्व स्थापित गरिएको छ भने प्रदेश सरकारको भूमिका बढाइएको छ। त्यसैगरी उत्थानशीलता बृद्धिका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानीलाई प्रबर्द्धन गर्ने र प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् पूर्वतयारी जस्ता प्राथमिकता क्षेत्रहरु निर्धारण गरेका छौं। प्राधिकरणको संयोजनमा तयार भएको आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य आँकलन २०२२-२०२३ ले यसका यथेष्ट पूर्वतयारीका लागि मात्रै २५ अर्ब रुपैयाँ भन्दा बढी आवश्यक पर्ने देखाएको छ।

भूकम्प लगायत विपद्बाट हुने क्षति कम गर्न यो दशक अर्थात् २०८० देखि २०९० सम्म घनिभूत रूपमा काम गर्नुपर्ने आवश्यकता छ।

जलवायु परिवर्तनबाट उत्पन्न विषमताका कारण हामीले भोग्ने क्षति तथा नोक्सानीमा हरेक वर्ष बृद्धि हुँदै

गएको छ। कार्बन उत्सर्जनमा लगभग शुन्य योगदान रहेता पनि जलवायु परिवर्तनका कारण खासगरी २०७८ देखि यता असामान्य प्रकृति र प्रवृत्तिका विपद्का घटनाबाट हामीले ठूलो मानवीय र भौतिक क्षति व्यहोरिरहेका छौं।

२०७८ सालमा मेलम्ची बाढीले भयंकर ठूलो क्षति पुर्यायो। मेलम्ची नगरपालिकाका अनुसार उक्त नगरपालिकामा मात्र ३० अर्बभन्दा बढीको क्षति भयो।

गत वर्ष कर्णाली र सुदूर पश्चिम बाढी पहिरोले वितण्डा मच्चायो। प्राधिकरणले गरेको प्रारम्भिक अध्ययनअनुसार कर्णाली प्रदेशमा मात्र ६ अर्ब ४२ करोड भन्दा बढीको क्षति भयो।

यसै वर्ष पूर्वी नेपालका पाँचथर संखुवासभा र ताप्लेजुङमा गएको बाढीले २८ वटा जलविद्युत आयोजना र २७ वटा लघु जलविद्युत आयोजनामा क्षति पुग्दा १० अर्बभन्दा बढीको नोक्सान भएको रिपोर्ट प्राप्त भएको छ। त्यसक्रममा दर्जनभन्दा बढी पुल, खानेपानी संरचना बगायो। सयौं घरमा क्षति पुगेको छ। हजारौं रोपनी खेतीयोग्य जमिन नष्ट भयो।

पुनर्निर्माणका लागि तीन पूर्वसर्त

हामी जाजरकोट लगायतका भूकम्पबाट भएको क्षतिग्रस्त घर तथा अन्य संरचनाको पुनर्निर्माणको चरणमा प्रवेश गर्दैछौं। प्राधिकरणको नेतृत्वमा सबै सम्बद्ध सरकारी निकाय एवं विकास साझेदारहरुको सहभागितामा भएको प्रारम्भिक अध्ययनबाट पुनर्निर्माणका लागि ७३ अर्ब रुपैयाँ लाग्ने अनुमान गरिएको छ।

भूकम्पको साथै बाढी, पहिरोबाट क्षति भएका सबै खालका संरचना पुनर्निर्माणका लागि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको जस्तै प्रभावकारी काम गर्नसक्ने नीतिगत व्यवस्था, बलियो सांगठनिक संरचना र पर्याप्त वजेटको आवश्यकता पर्दछ।

त्यसका साथै सबै तहका सरकार एवं सम्बद्ध सबै निकायबीच समन्वय हुन आवश्यक छ। राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण त्यस्तो समन्वयकारी निकायका रूपमा पुनर्निर्माण अभियानको नेतृत्व गर्न तयार रहेको कुरा सम्माननीय प्रधानमन्त्री ज्यू गृहमन्त्री ज्यू लगायत समक्ष उल्लेख गर्न चाहन्छु।

भूकम्पले क्षति पुर्याएका संरचनाहरुको पुनर्निर्माण त छँदै छ हामीले देशभरिका निजीलगायत सबै खालका संरचनाहरु अझ खासगरी विद्यालय भवन, स्वास्थ्य सम्बन्धी भवन, सरकारी भवनका साथै सुरक्षा निकायका भवनहरु कुन सुरक्षित छन् कुन सुरक्षित छैनन् भनेर जोखिम आँकलन गरिहाल्नु पर्छ। किनभने हामी सबैलाई थाहा छ भूकम्प जुनसुकै बेला आउनसक्छ।

म यहाँ उल्लेख गर्न चाहन्छु। सन् २०१० मा हैटीको पोर्ट-ओ-प्रिन्समा गएको भूकम्पमा परी ६० प्रतिशत सरकारी कर्मचारीको मृत्यु हुन पुग्यो। त्यहाँ पुनर्निर्माण अभियान असफल हुनुको एउटा कारण यो पनि हो।

(२६औं भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा २०८० माघ २ गते चन्द्रागिरि नगरपालिकामा आयोजित कार्यक्रममा व्यक्त गर्नुभएको धारणामा आधारित)

विपद्को तथ्य तथ्यांक

२०८०-०१-०१ देखि २०८०-१०-२९ सम्म

घटना संख्या
४७६७मृत्यु
४४९बेपत्ता
३९घाइते
९४९३प्रभावित परिवार
७८७७७पशु चौपाया क्षति
२६८८पूर्ण घर क्षति
२७६५६आंशिक
३८८७४

अनुमानित क्षति (रु.)

४,७३,८५,६६,५६७

२०८० माघको संक्षिप्त विवरण

२०८०-१०-०१ देखि २०८०-१०-२९ सम्म

घटना संख्या
४५८मृत्यु
२३बेपत्ता
०घाइते
९४८प्रभावित परिवार
५३८पशु चौपाया क्षति
२२०पूर्ण घर क्षति
६०आंशिक
८०

अनुमानित क्षति (रु.)

९४,९६,८८,५००

२०८० माघमा घटना अनुसारको क्षतिको विवरण

२०८०-१०-०१ देखि २०८०-१०-२९ सम्म

आगलागी

घटना संख्या: ३८२
मृत्यु: १८
बेपत्ता: ०
घाइते: ९०

जनावर आक्रमण

घटना संख्या: ५२
मृत्यु: ३
बेपत्ता: ०
घाइते: ४९

पहिरो

घटना संख्या: ७
मृत्यु: ९
बेपत्ता: ०
घाइते: ४

वन डढेलो

घटना संख्या: १६
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: १

चट्याङ

घटना संख्या: १
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: १५

अन्य

घटना संख्या: १
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०स्रोत: <http://www.bipadportal.gov.np/>

राष्ट्रिय विपद् बुलेटिन

२०८० फागुन
February 2024

६

पुनर्निर्माणका लागि स्थानीय सामग्री र प्रविधिको प्रयोगमा जोड

वीरेन्द्रनगर, माघ ८

२६ औं भूकम्प सुरक्षा दिवसका सन्दर्भमा जाजरकोट भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा प्रदेश सरकारको भूमिकामाथि केन्द्रित प्रदेशस्तरीय छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रमको उद्घाटन कार्यक्रममा आफ्नो धारणा राख्दै कर्णाली प्रदेशका मुख्यमन्त्री राजकुमार शर्माले पुनर्निर्माणको प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको नेतृत्व हुनेगरी पुनर्निर्माणलाई अगाडि बढाउनुपर्ने र कार्यविधिले प्रष्ट गरेको कार्य क्षेत्रअनुसार दायित्व लिन प्रदेश सरकार तयार रहेको बताउनुभयो।

कर्णाली प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्री कृष्ण बहादुर जिसीले प्रदेश सरकार पुनर्निर्माणको नेतृत्व गर्न प्रदेश सरकार तयार रहेको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै प्रदेशलाई संघीय सरकारले विश्वासमा लिनुपर्ने राय व्यक्त गर्नुभयो। मन्त्री जिसीले अन्तरक्रिया कार्यक्रमको अध्यक्षता समेत गर्नुभएको थियो।

कर्णाली प्रदेश योजना आयोगका उपाध्यक्ष योगेन्द्र शाहीले पुनर्निर्माणमा स्थानीय सामग्री एवं प्रविधिसहित नयाँ अन्वेषण गरिनुपर्ने र भूकम्प क्षेत्र परम्परागत प्रविधिको पुनरुत्थान गरी नेपालका अन्य भागलाई सन्देश दिनुपर्ने धारणा राख्नुभयो।

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले पुनर्निर्माणका क्रममा कर्णाली प्रदेशमा प्रशस्त मात्रामा पाइने ढुंगा एवं काठजस्ता सामग्रीलाई परम्परागत प्रविधि समेत प्रयोग गरी अभियानका रूपमा पुनर्निर्माणलाई लैजानुपर्ने आवश्यकता रहेको बताउनुभयो। पोखरेलले लाभग्राहीले सहज तरिकाले घर बनाउन सक्ने गरी कार्यविधि तयार गर्न पहल गर्ने जानकारी पनि गराउनुभयो।

प्राधिकरणका सहसचिव भरत मणी पाण्डेले जाजरकोट भूकम्पपछिको क्षतिको आँकलन र पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने वित्तीय आवश्यकता, पुनर्निर्माणको प्रारूप एवं विभिन्न तहका सरकारको भूमिका सम्बन्धी प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो। जाजरकोट भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा करिब ७३ अर्ब लाग्ने अनुमान गरिएको छ।

कार्यक्रमको दोस्रो सत्रमा जाजरकोट भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा विभिन्न तहका सरकार एवं सम्बन्धित निकायका भूमिका सम्बन्धी 'प्यानल' छलफल भयो।

कार्यक्रमका अवसरमा कार्यक्रम स्थल परिसरमा भूकम्पलगायतका विपद्पछि आवश्यक पर्ने खोज तथा उद्धार उपकरण, जनचेतनामूलक सामग्री एवं सरसफाइमा उपयोग गर्न सकिने नयाँ र सस्तो प्रविधि प्रदर्शन गरिएको थियो।

कर्णाली प्रदेश राजधानी सुर्खेतस्थित कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन प्रशिक्षण केन्द्रको सभाहलमा भएको कार्यक्रममा तीनै तहका सरकारका प्रतिनिधि एवं मानवीय क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरूको सहभागिता थियो।

प्राधिकरणबाट बिदाइ र स्वागत

प्राधिकरणका प्रवक्ता ध्रुव बहादुर खड्का र प्रशासन प्रमुख जीवन प्रसाद दुलाल सहसचिव पदमा बढ्नु भई सरुवा हुनुभएकोले उहाँहरूलाई बधाईसहित बिदाइ गरिएको छ। प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल र सहसचिव भरत मणी पाण्डेले माघ १९ गते उहाँहरूलाई बिदाइ गर्नुभयो।

सोही अवसरमा प्राधिकरणमा सरुवा भई आउनुभएका सहसचिव नवराज सापकोटा, उपसचिवहरू गोमादेवी चेम्जोङ, प्रकाशचन्द्र अधिकारी, रविन्द्र प्रसाद आचार्य, सागर शाह र मोहन प्रसाद न्यौपानेलाई स्वागत गरिएको थियो।

बैठक तथा छलफल

जाजरकोट, बझाङ र डोटी भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास एवं अन्य संरचनाको पुनर्निर्माण एवं पुनर्स्थापनाका सन्दर्भमा आयोजित 'विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन विकास साझेदार कार्य समूह' को बैठक सम्पन्न भएकको छ। बैठकमा पुनर्निर्माण एवं पुनर्स्थापनाका लागि गरिएको आवश्यकता आँकलन र पुनर्निर्माणको प्रारूपका साथै सम्बन्धित विकास साझेदारको संभावित संलग्नताको क्षेत्रबारे छलफल भयो।

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलसहितका अधिकारीहरू र जल तथा मौसम विज्ञान विभागका महानिर्देशक डा. जनदिश्वर कर्माचार्य तथा उपमहानिर्देशक डा. राजन भट्टराई बीच बहुप्रकोपीय पूर्वसूचना प्रणाली एवं अन्तर निकाय समन्वय लगायतका विषयमा छलफल भएको छ।

कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल एवं अन्य उच्च अधिकारीले नेपालमा युरोपियन सिभिल प्रोटेक्सन एण्ड ह्यूमनिटियारियन एड अपरेसन्स (ECHO) की दक्षिण तथा दक्षिण पूर्वी एसिया र प्रशान्त क्षेत्रकी डेस्क अफिसर क्रिस्टिन लामार्कसँग उक्त निकायको सहयोगमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा भएका कार्यसहित जाजरकोट भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा ECHO जस्ता निकायले खेल्नसक्ने भूमिकाबारे छलफल गर्नुभएको छ।

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल लगायत उच्च अधिकारीहरूसँग नेपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था (RRN) का कार्यकारी निर्देशक अर्जुन कार्कीसहितका पदाधिकारी एवं प्रतिनिधिले जाजरकोट भूकम्प पश्चात् राहत वितरणको अनुभव सुनाउनुभयो। साथै आगामी दिनमा भूकम्प तथा विपद् प्रभावित क्षेत्रमा हुने पुनर्निर्माण एवं पुनर्स्थापनामा RRN को संलग्नता सम्बन्धमा छलफल गर्नुभएको छ।

नेपालका लागि मस्यौदा गरिएको बहुप्रकोपीय जोखिम आँकलन ढाँचा (MHRA) माथि छलफल गर्न एक कार्यशाला आयोजना गरिएको छ। राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय बिज्ञले मस्यौदामाथि टिप्पणी तथा सुझाव दिनु भएको छ।

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल एवं सम्बन्धित अधिकारीहरू र FHI 360, US-AID Clean Air का Chief of Party भूषण तुलाधर र प्राविधिक सल्लाहकार भोला भट्टराई बीच यही सिजनमा हुनसक्ने वन डडेलो र वायु प्रदूषणजन्य जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा छलफल भएको छ।

प्राधिकरणको नेतृत्वद्वारा भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा अन्तरक्रिया

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल, सहसचिव भरत मणी पाण्डेसहित अन्य अधिकारीहरूले कार्तिक १७ गते गएको भूकम्पबाट सबैभन्दा प्रभावित

जिल्लाहरू जाजरकोट र रुकुम पश्चिमका जनप्रतिनिधिहरू, प्रमुख जिल्ला अधिकारीलगायत जिल्लामा खटिएका कर्मचारीहरू, संचारकर्मी, नागरिक समाज एवं प्रभावित नागरिकसँग अन्तरक्रिया गर्नुभएको छ ।

माघको पहिलो साता स्थलगत रूपमा भएका अवलोकन, अन्तरक्रिया तथा भेटघाटका क्रममा प्राधिकरणका अधिकारीहरूले दुवै जिल्लाका जिल्ला विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन समितिका बैठकहरूमा सहभागी भएर मूलतः अस्थायी आवास सम्बन्धी कार्यविधिमा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ दिनुभएको थियो ।

साथै, जाजरकोट भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएकव निजी आवास लगायतका संरचना एवं पूर्वाधार पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनाका लागि कार्यविधि तयारीलगायतका विषयमा जानकारी गराउनुभएको थियो ।

प्राधिकरणका अधिकारीहरू माघ ७ गते जाजरकोटको सदरमुकाम खलंगामा भएको जिल्ला विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन समिति जाजरकोटको बैठक सहभागी भई भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणका सम्बन्धमा

समितिका सदस्यका सुझाव लिनुभयो ।

जाजरकोटका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेश सुनारको अध्यक्षतामा भएको बैठकमा जाजरकोट जिल्लाभित्रका नगरपालिकाका प्रमुख/उपप्रमुख एवं गाउँपालिका अध्यक्ष/उपाध्यक्षले पालिकाभित्रका अस्थायी आवासको प्रगति एवं अस्थायी आवास निर्माणका क्रममा देखापरेका चुनौतीका साथै पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यविधि बनाउँदा सम्बोधन गर्नुपर्ने विषयबारे धारणा राख्नभएको थियो ।

साथै जिल्लामा क्रियाशील राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, संचारकर्मी, नागरिक समाजका अगुवाले स्थायी आवास निर्माणका लाभग्राही छनोट, स्थानीय स्रोत साधनको प्रयोग आदि सम्बन्धमा सुझाव राख्नुभयो ।

कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले स्थानीय रूपमा पाइने ढुंगालाई ताछेर र काठ प्रयोग गरेर पनि भूकम्प थपे घर बनाउन सकिने बताउँदै यसका लागि तालिम एवं प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराइने बताउनुभयो ।

त्यसअघि, जाजरकोट भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास लगायतको पुनर्निर्माणका विविध पक्षबारे नलगाड नगरपालिकाको दल्लीमा भएको छलफलमा प्राधिकरणका अधिकारीहरूले स्थानीय जनप्रतिनिधि र भूकम्प प्रभावित स्थानीय अपेक्षारु सन्तु भएको थियो ।

त्यसअघि प्राधिकरणका अधिकारीहरूले माघ ६ गते रुकुम पश्चिमको चौरजहारी नगरपालिकामा भएको

जिल्ला विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन समिति रुकुम पश्चिमको बैठकमा सहभागी हुनुभएको थियो ।

रुकुम पश्चिमका प्रमुख जिल्ला अधिकारी हरि प्रसाद पन्तको अध्यक्षतामा शनिबार अपराह्न भएको बैठकका रुकुम पश्चिमबाट प्रतिनिधिसभामा प्रतिनिधित्व गर्ने माननीय सांसद एवं पूर्वमन्त्री जनार्दन शर्मा प्रमुख अतिथि हुनुहुन्थ्यो । चौरजहारी नगरपालिका भवनमा भएको बैठकमा आफ्नो धारणा राख्दै सांसद शर्माले स्थानीय तहसम्म स्वयंसेवकको सूचीकरण गरी उनीहरूलाई तालिमको व्यवस्था गरिनुपर्ने बताउनुभयो ।

कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले भूकम्प प्रभावित घर परिवारलाई आवास पुनर्निर्माणमा झन्झट नहुने लचिलो कार्यविधि बनाउन पहल गरिने बताउनुभयो ।

त्यसअघि, चौरजहारी नगरपालिकाका वडा नं. १२ र २ मा भएका अलगअलग अन्तरक्रिया तथा छलफल सम्पन्न भएका थिए । सांसद एवं पूर्वमन्त्री जनार्दन शर्माको प्रमुख अतिथ्यमा भएका ती अन्तरक्रियामा सांसद शर्माले स्थायी आवास पुनर्निर्माणको कार्यविधि छिटोभन्दा छिटो ल्याउनुपर्नेमा जोड दिँदै भूकम्प प्रभावितलाई अनुदान रकम गोरखा भूकम्प प्रभावितलाई दिइएकोभन्दा दोब्बर हुनुपर्ने, सहूलियतपूर्ण ऋण एवं भूकम्पबाट सुरक्षित घर बनाउने तालिमको व्यवस्था गर्न प्राधिकरणलाई आग्रह गर्नुभयो ।

एकीकृत सूचना प्रणाली विकास गर्न गठित कार्यदलको बैठक

आपतकालीन अवस्थामा परेका व्यक्तिले आफूसँग रहेको संचार साधन प्रयोग गरी केन्द्रीय प्रणालीमा सूचना दिने र आवश्यक आपतकालीन सेवा लिन सक्ने गरी एकीकृत सूचना प्रणाली विकास गर्न गठित कार्यदलको पहिलो बैठक सम्पन्न भएको छ ।

प्राधिकरण सभाहलमा बसेको बैठकमा विज्ञान सूचना प्रणालीहरू, तिनीहरूका कानुनी आधार, विभिन्न निकायले गरिरहेका अभ्यास लगायतका विषयमा छलफल भएको छ ।

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद् व्यवस्थापन प्राधिकरणका सहसचिव

भरत मणी पाण्डेको संयोजकत्वमा ११ सदस्यीय कार्यदल गठन गर्नुभएको हो ।

कार्यदलमा गृह मन्त्रालय, स्वास्थ्य मन्त्रालय, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरीका एक-एक र नेपाल प्रहरीका दुईजना प्रतिनिधि रहेका छन् । सूचना तथा सञ्चार विज्ञका हैसियतले विजय गौतम पनि सदस्य हुनुहुन्छ ।

तत्कालका लागि एम्बुलेन्स, प्रहरी सेवा र दमकल सेवालालाई एकीकृत रूपमा उपलब्ध गराइने गरी प्रणालीको विकास गर्न लागिएको हो । अत्यावश्यक सहायता सेवाका लागि हाल

नेपाल प्रहरीको १००, दमकलको १०१, एम्बुलेन्सको १०२ र ट्राफिक प्रहरीको १०३ नम्बर प्रयोगमा छन् ।

जोखिम आँकलन सम्बन्धी प्रशिक्षण

जोखिम न्यूनीकरण योजनाका लागि बहुप्रकोपीय जोखिम आँकलन सम्बन्धी चार दिने प्रशिक्षण सम्पन्न भएको छ । स्थानीय तहको जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी योजना तयार गर्न जोखिम आँकलन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले आयोजना गरिएको प्रशिक्षणमा २३ भन्दा बढी पालिका र सरोकारवाला निकायका प्राविधिक कर्मचारीको सहभागिता थियो ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरणको तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP) र United Nations Platform for Space-based Information for Disaster Management and Emergency Response (UN-SPIDER) को संयुक्त आयोजनामा प्रशिक्षण संचालन भएको हो ।

आपतकालीन सम्पर्क नम्बरहरू

क्र. सं.	प्रदेश	जिल्ला	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी बल	क्र. सं.	प्रदेश	जिल्ला	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी बल
१	प्रदेश नं. १	भोजपुर	९८५२०१७७७७	९८५२०-१५५५५	९८५१२७२२४५	४०	गण्डकी	मनाङ	९८५६०३७७७७	०६६-४४०१९९	९८५१२७२५२१
२	प्रदेश नं. १	धनकुटा	९८५२०३७७७७७	०२६-५२०१५५	९८५१२७२२४६	४१	गण्डकी	मुस्ताङ	९८५७६३७७७७७	०६९-४४००९९	९८५१२७२४७४
३	प्रदेश नं. १	इलाम	९८५२६०७७७७७	०२७-५२००२४	९८५१२७२२४२	४२	गण्डकी	म्याग्दी	९८५७६२७७७७७	०६९-५२०२७५	९८५१२७२५९०
४	प्रदेश नं. १	झापा	९८५२६१७७७७७	०२३-४५५०८५	९८५१२७२१२५	४३	गण्डकी	नवलपुर	९८५७७०७७७७७	०७८-५४०१००	९८५१२७२५१६
५	प्रदेश नं. १	खोटाङ	९८५२८०७७७७७	०३६-४२०१२१	९८५१२७२२४७	४४	गण्डकी	पर्वत	९८५७६१७७७७७	०६७-४२०२६२	९८५१२७२०७९
६	प्रदेश नं. १	मोरङ	९८५२०५७७७७७	०२१-५२५३०१	९८५१२७२१३६	४५	गण्डकी	स्याङ्जा	९८५६०४७७७७७	०६३-४२०२८४	९८५१२७२५१८
७	प्रदेश नं. १	ओखलढुंगा	९८५२८७७७७७७	०३७-५२०१७५	०३७-५२०६४२	४६	गण्डकी	तनहुँ	९८५६०६७७७७७	०६५-५६०१९९	९८५१२७२०९९
८	प्रदेश नं. १	पाँचथर	९८५२६२७७७७७	०२४-५२०१९९	९८५१२७२२४०	४७	लुम्बिनी	कपिलवस्तु	९८५७०३७७७७७	०७६-५६०४६५	९८५१२७२१३७
९	प्रदेश नं. १	संखुवासभा	९८५२०७७७७७७	०२९-५६०१९९	९८५१२७२२५४	४८	लुम्बिनी	परासी	९८५७०४७७७७७	९८५७०५५५६०	९८५१२७२१३५
१०	प्रदेश नं. १	सोलुखुम्बू	९८५२८२७७७७७	०३८-५२०२५०	९८५१२७२०३९	४९	लुम्बिनी	रूपन्देही	९८५७०७७७७७७	०७१-५२०२००	९८५१२७२१४४
११	प्रदेश नं. १	सुनसरी	९८५२०८७७७७७	०२५-५६०७२८	९८५२०६३२०१	५०	लुम्बिनी	अर्घाखाँची	९८५७००७७७७७	०७७-४२०२९९	९८५१२७२०५७
१२	प्रदेश नं. १	ताप्लेजुंग	९८५२६३७७७७७	०२४-४६०१९९	९८५१२७२२४१	५१	लुम्बिनी	गुल्मी	९८५७०१७७७७७	०७९-५२०२३०	९८५१२७२२८१
१३	प्रदेश नं. १	तेह्रथुम	९८५२०९७७७७७	०२६-४२०१२९	९८५१२७२२६२	५२	लुम्बिनी	पाल्पा	९८५७०५७७७७७	०७५-५२०५३६	९८५१२७२५८०
१४	प्रदेश नं. १	उदयपुर	९८५२८१७७७७७	०३५-४२०२१५	९८५१२७२२७२	५३	लुम्बिनी	दाङ	९८५७८०७७७७७	०८२-५२०५५९	९८५१२७२०८४
१५	मधेश	पर्सा	९८५५०७७७७७७	०५१-५२२२५९	९८५१२७२१३२	५४	लुम्बिनी	प्युठान	९८५७८१७७७७७	०८६-४२००३६	०८६-४६०४८८
१६	मधेश	बारा	९८५५००७७७७७	०५३-५५०३९९	९८५१२७२१५१	५५	लुम्बिनी	रोल्पा	९८५७८२७७७७७	०८६-६८००९९	०४९-७५७८७३
१७	मधेश	रौतहट	९८५५०३७७७७७	०५५-५२०१७७	९८५१२७२१३०	५६	लुम्बिनी	रूकुम-पूर्व	९८५७८६७७७७७	९८७८९०४८१	०८८-४१३०९७
१८	मधेश	सर्लाही	९८५४०७७७७७७	०४६-५२०८६६	९८५१२७२१२९	५७	लुम्बिनी	बाँके	९८५८०२७७७७७	०८१-५२६१९१	९८५१२७२१३८
१९	मधेश	धनुषा	९८५४००७७७७७	०४१-५२६०९९	९८५१२७२१२७	५८	लुम्बिनी	बर्दिया	९८५८०३७७७७७	०८४-४२०१९९	९८५१२७२१३९
२०	मधेश	सिराहा	९८५२८३७७७७७	०३३-५२०००५	९८५१२७२१२६	५९	कर्णाली	रूकुम-पश्चिम	९८५७८३७७७७७	०८८-५३०१८७	९८५१२७२४६६
२१	मधेश	महोत्तरी	९८५४०२७७७७७	०४४-५२०००९	९८५१२७२१२८	६०	कर्णाली	सल्यान	९८५७८४७७७७७	०८८-५००७०	०८८-५२०४१५
२२	मधेश	सप्तरी	९८५२८५७७७७७	०३१-५२१६१३	९८५१२७२१४३	६१	कर्णाली	डोल्पा	९८५८३०७७७७७	०८७-५५००५७	९८५१२७२१८५
२३	बागमती	सिन्धुली	९८५४०६७७७७७	०४७-५२०५५५	९८५१२७२६०२	६२	कर्णाली	हुम्ला	९८५८३३७७७७७	०८७-६८०१३३	९८५१२७२७५७
२४	बागमती	रामेछाप	९८५४०५७७७७७	०४८-५४००९९	९८५१२७२५५६	६३	कर्णाली	जुम्ला	९८५८३२७७७७७	०८७-५२००९३	०८७-५२०५०३
२५	बागमती	दोलखा	९८५४०१७७७७७	०४९-४२१३३३	९८५१२७२५३७	६४	कर्णाली	कालिकोट	९८५८३३७७७७७	०८७-४४००९३	०८७-४४०३१३
२६	बागमती	भक्तपुर	९८५१२१७७७७७	०१-६६१४८२१	९८५१२७२०६७	६५	कर्णाली	मुगु	९८५८३४७७७७७	०८७-४६००९९	९८५१२७२७६१
२७	बागमती	धादिङ	९८५१२४७७७७७	०१०-५२०२७९	९८५१२७२४९९	६६	कर्णाली	सुर्खेत	९८५८०७७७७७७	०८३-५२०२२२	९८५१२७२०८३
२८	बागमती	काठमाडौँ	९८५१२०७७७७७	०१-४२६१८४३	९८५१२७२०६८	६७	कर्णाली	दैलेख	९८५८०१७७७७७	०८९-४२०११३	०८९-४१०२५५
२९	बागमती	काभ्रेपलान्चोक	९८५१२३७७७७७	०११-४९०२३०	९८५१२७२०७५	६८	कर्णाली	जाजरकोट	९८५८०४७७७७७	०८९-६८०२५५	०८९-४३०३५१
३०	बागमती	ललितपुर	९८५१२२७७७७७	०६६-५५२१२०७	९८५१२७२०६६	६९	सुदूर पश्चिम	कैलाली	९८५८४२७७७७७	०९१-५२११५०	९८५१२७२१४२
३१	बागमती	नुवाकोट	९८५११४७७७७७	०१०-५६०३९९	९८५१२७२५३५	७०	सुदूर पश्चिम	अछाम	९८५८४०७७७७७	०९८-६२०२२०	९८५१२७२३४९
३२	बागमती	रसुवा	९८५१२७७७७७७	०१०-५४०२००	९८५१२७२२७५	७१	सुदूर पश्चिम	डोटी	९८५८३३७७७७७	०९४-४२००९९	९८५१२७२०८७
३३	बागमती	सिन्धुपाल्चोक	९८५१२५७७७७७	०११-६२००८८	९८५१२७२६०२	७२	सुदूर पश्चिम	बझाङ	९८५८४१७७७७७	०९२-४२१००६	९८६४३२६५८२
३४	बागमती	चितवन	९८५५०१७७७७७	०५६-५२००९९	९८५१२७२१३४	७३	सुदूर पश्चिम	बाजुरा	९८५८४४७७७७७	०९७-५५४०३१२	९८५१२७२७५२
३५	बागमती	मकवानपुर	९८५५०२७७७७७	०५७-५२३८११	९८५१२७२५३२	७४	सुदूर पश्चिम	कंचनपुर	९८५८३३७७७७७	०९९-५२११३६	९८५१२७२१४१
३६	गण्डकी	बागलुङ	९८५७६०७७७७७	०६८-५२०२९९	९८५७६६८७००	७५	सुदूर पश्चिम	डडेलधुरा	९८५८३१७७७७७	०९६-४२०१७६	९८५१२७२५१३
३७	गण्डकी	गोरखा	९८५६०५७७७७७	०६४-४२०२३७	९८५१२७२२७१	७६	सुदूर पश्चिम	बैतडी	९८५८३०७७७७७	०९३-४२०२५०	९८५१२७२०८५
३८	गण्डकी	कास्की	९८५६००७७७७७	०६१-५२००३३५	९८५१२७२०८०	७७	सुदूर पश्चिम	दार्चुला	९८५८३७७७७७७	९८५८३५४४५५	९८४१६६९००७
३९	गण्डकी	लमजुङ	९८५६०१७७७७७	०६६-५२०१९८	९८५१२७२६९५						

प्राविधिक सहायता: राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती उत्थानशील समन्वय मञ्च

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
सिंहदरबार, काठमाडौँ